

Motion till riksdagen 2009/10:K13

**av Berit Andnor m.fl. (s, v, mp)
med anledning av prop. 2009/10:115**

En ny radio- och tv-lag

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Sammanslagning av Radio- och tv-verket samt Granskningsnämnden.....	2
Post- och telestyrelsens roll för radio och tv	3
Kommersiell radio.....	3
Slutet anbudsförfarande för frekvenstilldelning för den analoga radion efter 2018	3
Sponsring, reklam och produktplacering i kommersiell radio och tv	4
Utökat frekvensutrymme på FM-bandet	5
Tillståndsplikt för tv-sändningar	5
Konsumenternas inflytande över kabel-tv-nätet och vidaresändningsplikten.....	6
Närradion	7
Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.....	7

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att slå ihop Radio- och tv-verket med Granskningsnämnden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Post- och telestyrelsens roll för radio och tv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommersiell radio.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slutet anbudsförfarande för frekvenstilldelning för den analoga radion efter 2018.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sponsring, reklam och produktplacering i kommersiell radio och tv.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat frekvensutrymme på FM-bandet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillståndsplikt för tv-sändningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka konsumenternas inflytande över kabel-tv-nätet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vidareändningsplikten.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närradion.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgängligheten för personer med funktionshinder.

Sammanslagning av Radio- och tv-verket samt Granskningsnämnden

När Radio- och tv-verket samt Granskningsnämnden för radio och tv bildades 1994 diskuterades möjligheten att skapa endast en myndighet i stället för två. Så blev dock inte fallet av olika skäl, inte minst skälet att det var viktigt med en oberoende och fristående granskningsmyndighet. Detta skäl är fortfarande giltigt, särskilt som mediearenan vuxit och medier konsumeras på ännu fler sätt än för drygt 15 år sedan. Vår bedömning är att det inte tillkommit något som talar för att tillståndsgivning och granskning ska ligga under samma myndighet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Post- och telestyrelsens roll för radio och tv

Post- och telestyrelsens (PTS) roll har vuxit sedan bildandet 1992 och uppdragen och arbetsuppgifterna har ökat inom området elektronisk kommunikation och post. PTS bestämmer vilka frekvenser olika radiotjänster får använda i Sverige. Det är också PTS som beviljar tillstånd för att använda en radiosändare som har s.k. tillståndsplikt, t.ex. en VHF-radio. Alla ljudrundradiosändare behöver frekvenstillstånd från PTS, utom de med lägre uteffekt än 50 W. Exempel på sådana små sändare är de som används för att återutsända musik från mp3-spelare på en vanlig radioapparat.

PTS bedriver samtidigt ett omfattande informationsarbete riktat mot konsumenter så att dessa har valmöjligheter på marknaden. Informationen presenteras såväl i tryckt material som på en speciell konsumentdel på PTS:s webbplats. Konsumenter kan också lämna klagomål på operatörer till myndigheten. Klagomålen kan leda till att PTS bedriver tillsyn mot den aktuella operatören. Det finns en problematik med att både ha en främjande roll och samtidigt en myndighetsroll när det gäller tillståndsgivning och tillsyn. Det måste också finnas en bra balans mellan möjlighet att sända och utveckla radio och tv och tillgång till övrig elektronisk kommunikation. Vi anser att det bör göras en översyn och en helhetsbedömning vad gäller de myndigheter som har till uppdrag att verka inom radio/tv och telekommunikationsmarknaden. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Kommersiell radio

Vi finner det angeläget att följa den kommersiella radions utveckling, den analoga på kort sikt men särskilt den digitala på längre sikt. Det är viktigt att utvecklingen och finansieringen av digital radio blir en gemensam angelägenhet för Sveriges Radio och de kommersiella radiobolagen tillsammans. Vi anser att de förslag som regeringen lagt inte kommer att främja utvecklingen av och skapa förutsättningar för en utbyggnad av den digitala radion. Därför anser vi det angeläget att fortsätta dialogen med branschen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Slutet anbudsförfarande för frekvenstilldelning för den analoga radion efter 2018

Vi ser problem med det slutna anbudsförfarandet som kommer att gälla för alla efter 2018 och tror att det vore klokt att överväga andra modeller för tillståndstilldelning. Risken med ett slutet anbudsförfarande är att det riskerar att leda till att endast kapitalstarka aktörer kommer att få tillstånd. Med fler frekvenser ökar möjligheten att även på den analoga marknaden ge tillstånd

Fel! Okänt namn på

efter andra kriterier, t.ex. de som föreslås för att få sända digital kommersiell radio och på så sätt öka mångfalden på radiomarknaden. Vi anser att det är viktigt att noga följa utvecklingen när modellen med slutet anbudsförfarande används för fördelning av nya sändningstillstånd under perioden fram till 2018. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Sponsring, reklam och produktplacering i kommersiell radio och tv

Motivet för att sponsringsmeddelanden ska lämnas uppges vara att tittarna ska upplysas om att programmet är sponsrat, för att de därmed ska vara på sin vakt mot att sponsorn eventuellt ska kunna påverka programmen. Med hänsyn till att såväl AV-direktivet som den föreslagna radio- och tv-lagen förbjuder det torde risken för sådan påverkan emellertid vara liten. Det verkliga syftet med sponsringsmeddelandena är givetvis att de ska utgöra reklam för de berörda företagen, något som regeringen också erkänner i propositionen. Gällande rätt har ansetts innebära att sponsringsmeddelanden, förutom i början och slutet av programmen, även får lämnas vid andra tillfällen, bl.a. i samband med avbrott för annonser. I propositionen föreslås en tydlig regel om att sponsringsmeddelanden, förutom vid vissa andra tillfällen, får lämnas i samband med annonsavbrott. Enligt nuvarande regler får annonsavbrott i normalfallet göras en gång var 20:e minut. I propositionen föreslår regeringen emellertid att det, utom i vissa typer av program, inte ska finnas någon begränsning av hur många reklamavbrott som får göras. Eftersom annonser föreslås få sändas under 12 minuter per timme och eftersom varje avbrott måste vara minst en minut innebär förslaget att det får förekomma upp till 12 avbrott per timme. Regeringens förslag att sponsringsmeddelanden under pågående program får lämnas i början och slutet av varje annonsavbrott innebär alltså att sådana meddelanden om man utnyttjar möjligheten att sända sponsringsmeddelanden maximalt, får lämnas upp till 24 gånger per timme eller två gånger var 5:e minut. För att uppfylla syftet att informera tittarna skulle det enligt vår uppfattning vara fullt tillräckligt om sponsringsmeddelanden förekom i början och slutet av ett program. Under alla förhållanden finns det inte anledning att öka mängden sponsringsmeddelanden utöver vad som är tillåtet enligt nuvarande regler.

Vi föreslår att sponsringsmeddelanden i samband med annonsavbrott ska få lämnas vid högst tre tillfällen per timme mellan hela klockslag. Vi finner inte anledning att ändra vår tidigare uppfattning att 8 minuter reklam per timme är tillräckligt i kommersiell radio och tv.

Sponsring, reklam och produktplacering sett som en helhet blir med regeringens förslag alltför omfattande enligt vår mening och riskerar att störa programinnehållet. Vi föreslår därför en översyn för att se till helheten vad gäller sponsring, reklam och produktplacering. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Utökat frekvensutrymme på FM-bandet

Vi ställer oss positiva till att fler sändningsområden upplåts för analog kommersiell radio på FM-bandet. Vi anser dock att det är uppseendeväckande, och stridande mot vedertagna parlamentariska traditioner att, endast några få veckor före valet, tilldela nya sändningstillstånd som löper över två mandatperioder, och därmed förhindra andra möjligheter till utveckling inom detta område. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Tillståndsplikt för tv-sändningar

Vi ser positivt på utvecklingen av tv, både ur branschens och publikens perspektiv, och vill uppmuntra ny teknik som kan skapa ökad tillgänglighet och mångfald. Vi konstaterar att regeringen under den gångna mandatperioden gjort mycket lite för att stödja och uppmuntra utvecklingen inom detta område. I takt med att det kommer fram nya användningsområden har konkurrensen om radiofrekvenser blivit mer intensiv. Antalet abonnemang på rörligt bredband växer snabbt och behovet av överföringskapacitet ökar. De frekvenser som används för marksänd television har fysikaliska egenskaper som gör att de är mycket attraktiva även för andra ändamål. I samband med att de frekvenskrävande analoga tv-sändningarna har avvecklats diskuteras därför hur det lediga utrymmet, med en anglicism ”den digitala dividenden”, ska användas. I det s.k. telekompaketet med ändring av EU-direktiven för elektronisk kommunikation, som beslutades i november 2009, ska teknik- och tjänsteneutralitet vara huvudprincip vid tilldelning av rätten att använda radiofrekvenser. Medlemsstaterna har möjlighet att på vissa villkor göra undantag för exempelvis radio och tv. Enligt den nuvarande radio- och tv-lagen krävs tillstånd för att sända ljudradio eller tv med hjälp av radiovågor på frekvenser under 3 gigahertz. Det innebär att det krävs tillstånd inte bara för sändningar på de vanliga rundradiobanden, för närvarande upp till 790 megahertz för televisionen, utan också för tv-sändningar på högre frekvensband, t.ex. via mobiltelefonnät eller bredbandsnät. Radio- och tv-lagen ger vidare regeringen rätt att bestämma vilket sändningsutrymme som får upplåtas för tillståndspliktiga tv-sändningar. Regeringen beslutade i december 2007 att tv-sändningar fick förekomma i frekvensområdet upp till 790 megahertz. Det beslutet innebar att den översta delen av det s.k. UHF-bandet, det s.k. 800-bandet mellan 790 och 862 megahertz, kommer att utauktioneras för andra ändamål, i första hand rörligt bredband. Ett skäl att ha tillståndsplikt är att via tillståndsgivningen styra frekvensanvändningen för radio- och tv-sändningar. Något sådant skäl anses inte föreligga för frekvenser utanför de egentliga rundradiobanden. Efter förslag från AV-utredningen föreslår regeringen därför att gränsen för tillståndsplikt ska sänkas till 790 megahertz. Förslaget innebär att tv-sändningar på högre frekvenser kommer att kunna ske utan tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Fel! Okänt namn på

Sändningar utan tillstånd kommer inte bara att kunna ske i mobiltelefonnät eller nät för rörlig bredband utan också med konventionell rundradioteknik. I praktiken torde det emellertid inte finnas något frekvensutrymme för sådana sändningar på frekvenser över 790 megahertz. Regeringen ska liksom hittills besluta om sändningsutrymme för tillståndspliktiga tv-sändningar och kommer alltså att även i framtiden ha möjlighet att bestämma att ett mindre frekvensutrymme än för närvarande ska användas för marksänd tv som kräver tillstånd. Ett skäl för ett sådant beslut kan vara att den tekniska utvecklingen gör det möjligt att utnyttja radiofrekvenserna mer effektivt. Ett problem med förslaget är att det fortfarande kommer att krävas tillstånd för att sända marksänd tv på frekvenser under 790 megahertz. Om regeringen beslutar att minska området för tillståndspliktiga tv-sändningar kommer det alltså inte att bli tillåtet att sända tv utan tillstånd i det frekvensutrymme som de tillståndspliktiga tv-sändningarna lämnar. Följande exempel illustrerar problemet: Anta att regeringen, efter förslag från intressenter inom telekombranschen, beslutar att tillståndspliktiga tv-sändningar inte ska få bedrivas på frekvenser högre än 698 megahertz (sådana önskemål har framförts). Eftersom det fortfarande krävs tillstånd för att sända tv på frekvenser mellan 698 och 790 megahertz och sådana tillstånd inte kan meddelas kommer det att vara fritt fram för Post- och telestyrelsen att fördela utrymmet uteslutande för andra ändamål. Intressenter som vill fortsätta att använda utrymmet för tv-sändningar kommer inte att ha möjlighet att konkurrera med telekomintressenterna, vilket också kan innebära att staten får mindre betalt för frekvenserna än om principen om teknik- och tjänste-neutralitet hade tillämpats. För att telekomintressenterna inte ska ges monopol på det frekvensutrymme som i framtiden kan komma att inte längre användas för tillståndspliktiga tv-sändningar bör den föreslagna lagregeln ändras enligt följande: Om regeringen har fattat beslut enligt 1 § om att ett mindre sändningsutrymme får upplåtas krävs dock inte tillstånd för sändningar på frekvenser som inte omfattas av regeringens beslut. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Konsumenternas inflytande över kabel-tv-nätet och vidare-sändningsplikten

Den enskilde konsumenten har i praktiken väldigt lite inflytande över kabel-tv-utbudet, eftersom det är beroende av hur man bor. Särskilt i flerfamiljshus är hyresgäster alternativt bostadsrättsinnehavare bundna till kollektiva lösningar. Det vore önskvärt om det fanns större valfrihet för den enskilde abonnenten att få tillgång till och betala för det utbud han eller hon själv önskar. Vi ser också inom kabel-tv-området en ägarkoncentration med fara för mångfalden och demokratin där paketeringen och innehållet i sändningsutbudet i stor utsträckning kommer från samma mediehus. Det största problemet är dock att konsumenterna i stort sett inte har något inflytande över sitt tv-utbud.

Regeringen gör bedömningen att det inte finns någon rättslig förutsättning för ökad konkurrens i kabel-tv-nät. Vi delar inte denna bedömning. Det borde utredas vidare om inte kabelnäten skulle kunna öppnas för konkurrens mellan olika innehållsleverantörer genom någon form av samtrafikskyldighet så att abonnenten får ökad möjlighet att själv välja sitt tv-utbud. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Det har tidigare funnits en bred samsyn över blockgränserna när det gäller radio- och tv-frågor. Eftersom uppgörelser bl.a. inom public service-området brutits anser vi oss oförhindrade att lägga förslag.

Frekvensutrymmet har ökat i och med att de digitala sändningarna även inom kabelnäten ökat. Vi föreslår därför att man ska utöka vidaresändningsplikten till att gälla alla de programtjänster som sänds av svenska tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom den svenska tv-avgiften, i praktiken i dag avser vi SVT:s hela utbud av programtjänster. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Närradion

Närradion är en ortsbunden föreningsradio med utrymme för olika åsikter och intressen, den är det ideella föreningslivets röst i etern. Regeringen föreslår att kravet på det egna materialet, det s.k. riksförbudet, slopas. Förslaget väcker kritik från många håll, bl.a. menar Konkurrensverket att det finns en uppenbar risk att förslagen leder till en snedvridning av konkurrensen på annonsmarknaden, andra som yttrat sig anser att förslaget riskerar att tränga undan det lokala utbudet i dagens närradio och även riskerar slå ut den ideella närradion. Det har också framförts synpunkten att om ”riksförbudet” slopas finns allvarlig risk för att kommersiella intressen och aktörer kan få ett avgörande inflytande över närradion.

Vi instämmer i denna kritik och anser inte att det s.k. riksförbudet ska slopas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Det är viktigt att radio och tv blir tillgängligt för personer med funktionsnedsättning oavsett sändningsteknik. Vi instämmer i regeringens bedömning att det finns anledning att ställa högre krav än vad som gäller i dag på tillgänglighet på såväl radio och tv i allmänhetens tjänst som andra leverantörer av medietjänster. Men den hänsyn som ska tas till programföretagens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen får inte tolkas så att syftet med bestämmelsen urholkas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 14 april 2010

Berit Andnor (s)

Morgan Johansson (s)

Helene Petersson i Stockaryd (s)

Tone Tingsgård (s)

Marianne Berg (v)

Phia Andersson (s)

Yilmaz Kerimo (s)

Billy Gustafsson (s)

Sinikka Bohlin (s)

Mikael Johansson (mp)